

СПОСОБИ ТА ЗАСОБУ ПЕРЕКЛАДУ ВОЄННИХ НЕОЛОГІЗМІВ (В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ)

Дацюк А. Л.

магістр факультету іноземної філології

Волинський національний університет імені Лесі Українки

*Науковий керівник: **Чарікова І. В.***

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри англійської філології,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

Інноваційна лексика – це мовний маркер сучасного суспільства. Потрапляння в ЗМІ та соціальні мережі набуває нових проявів на мовленнєвому рівні і потребує подальшої мовної обробки та інтерпретації. Це особливо актуально для цієї частини лексики, яка з часом переходить з мовного обігу в мовну систему.

Російсько-українська війна спричинила кардинальне оновлення суспільно-політичних відносин як в Україні, так і у світі. Ця ситуація є настільки емоційно насиченою, що стала каталізатором появи нових неологізмів. Нові уявлення та образи, пов'язані з впливом військових дій на людину і українське суспільство, не могли не вплинути на мовлення пересічних людей, що знайшло своє відображення у соціальних мережах та засобах масової інформації. Саме останні почали ознайомлювати людей за межами України з неологізмами, що з'явилися в широкому вжитку українського суспільства.

Вивчення нових слів актуальне з точки зору внутрішньомовної специфіки. Неологізми інтенсивно ввійшли у систему парадигматичних і синтагматичних відношень та швидко увійдуть до загального корпусу слів. Однак не менш важливими є екстралінгвальні чинники виникнення військових інновацій. Людські страхи комплекси, надії, розчарування – це основні психологічні особливості, які формують конотативний аспект появи нових слів або слів з новим значенням, які згодом стали зброєю в соціально-політичному протистоянні [2].

Основні критерії, які повинні враховувати перекладачем при пошуку відповідності українському неологізму в англійській мові є стислість і однозначність тлумачення. Варіант, запропонований перекладачем, повинен бути зрозумілим для реципієнта.

Зазначимо, що більшість науковців при перекладі неологізмів використовують такі основні методи як: транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад, переклад прямим включенням і приблизний переклад. При аналізі найбільш популярних воєнних неологізмів ми виокремили наступні способи перекладу:

1. Пряме включення (неможливість перенесення на будь-який з розглянутих прийомів перекладу у зв'язку зі специфікою його звучання чи написання: Відповідно за допомогою цього способу можна перекласти такі неологізми як: *кадирити* – *kadiriti* (видавати бажане за дійсне), *рашизм* – *rashism* (злочинна шовіністична ідеологія «руського міра»), *шойгувати* – *shoiguat* (вдавати, що все добре, коли це не так) [1].

2. Транслітерація та транскрипція. Значно більшого поширення в сучасній практиці перекладу набув спосіб транскрибування, який полягає в передачі англійськими літерами звучання українського слова. Через значні відмінності у фонетичних системах української та англійської мов така передача завжди дещо умовна і відтворює тільки подібність англійського звучання. Наприклад, *кіміти* – *kimity* (зберігати оптимізм), *наволонтерити* – *navolonteryty* (знайти щось потрібне, навіть з-під землі), *рашисти* – *rashists* (російські військові, прихильники В. Путіна), *чорнобайти* – *chornobaity* (наступати на одні й ті ж самі граблі) [1].

3. Переосмислення – запозичені слова в українськомовному сленгу мають дещо інше значення, ніж в англійській мові. Наприклад, *кіборги* – *cyborgs* (воїни ЗСУ), *хлопок*, *бавовна* – *cotton* (вибух у росії, Білорусії чи на території, яку тимчасово контролюють окупанти), *Град* – *Hail* (російська реактивна система залпового вогню), *Мордор* – *Mordor* (росія), *орк* – *orc* (російські військові, нелюдська істота), *піксель* – *pixel* (українська військова форма, забарвлення в стилі ЗСУ), *приліт* – *arrival* (влучання ворожої ракети чи снаряда в що-небудь), *тривога* – *alert* (сигнал про необхідність прямувати до укриття) [1].

Усі воєнні неологізми для віддзеркалення війни в Україні відрізняються насиченістю спеціальною лексикою, наявністю низки стійких словосполучень, характерних лише для українського комунікативного простору, з точки зору синтаксису – широким використанням еліптичних та клішованих конструкцій, лаконічною формою викладу. Все це зумовлено певними особливостями, які характеризують мереживу сферу комунікації: стислість, чіткість і конкретність формулювань, точність і ясність викладу, забезпечення логічної послідовності викладу, чітке відокремлення однієї думки від іншої, легкість сприйняття переданої інформації.

Під час перекладу необхідно враховувати соціокультурні якості та нюанси неологізмів. Не потрібно перекручувати інформацію або взагалі уникати перекладу. Значний вплив на якість перекладу неологізмів має

кваліфікований перекладач або особа, яка володіє базовими навичками перекладу. Типовими помилками під час перекладу неологізмів є пропуск справжніх неологізмів, заміна одного іншим, коментування несуттєвих ознак [3]. Жоден із описаних вище способів перекладу новоутворених неологізмів не може забезпечити цілком адекватний переклад. Під час перекладу неологізмів досить важливою є адекватність передачі контексту.

Висновок. Результати нашого дослідження відображають найпоширеніші способи перекладу воєнних неологізмів, а саме переосмислення, транскрипція та транслітерація, пряме включення. У кожного способу є свої особливості. Зіткнувшись з труднощами, доречно буде поєднати різні методи перекладу для досягнення максимально точного результату.

Література:

1. АРМІЯІNFORM зібрала словник воєнних неологізмів. URL: <https://www.imi.org.ua/news/armiyainform-zibrala-slovnuk-voyennyh-neologizmiv-i46939>.

2. Драбов Н. До питання перекладу англійських неологізмів // Актуальні питання гуманітарних наук. 2015. №13. С. 176–181.

3. Козаченко І. Д. Особливості перекладу неологізмів англійської мови // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2016. № 25. Т. 2. С. 166–168.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-266-4/62>

СПОСОБИ ВИРАЖЕННЯ ДВОЇНИ ОСОБОВОГО ЗАЙМЕННИКА «ВОНИ» УКРАЇНСЬКОЇ ЖЕСТОВОЇ МОВИ

Замша А. В.

кандидат психологічних наук

м. Київ, Україна

Українська жестова мова лише останніми роками почала розглядатися як предмет лінгвістичних досліджень. Нині опис лінгвістичних особливостей цієї мови представлений поодинокими статтями Н.Адамюк, О.Дробот, А.Замши, І.Чепчиної, які розкривають досить вузькі теми з жестового мовознавства. Натомість досі відсутні